

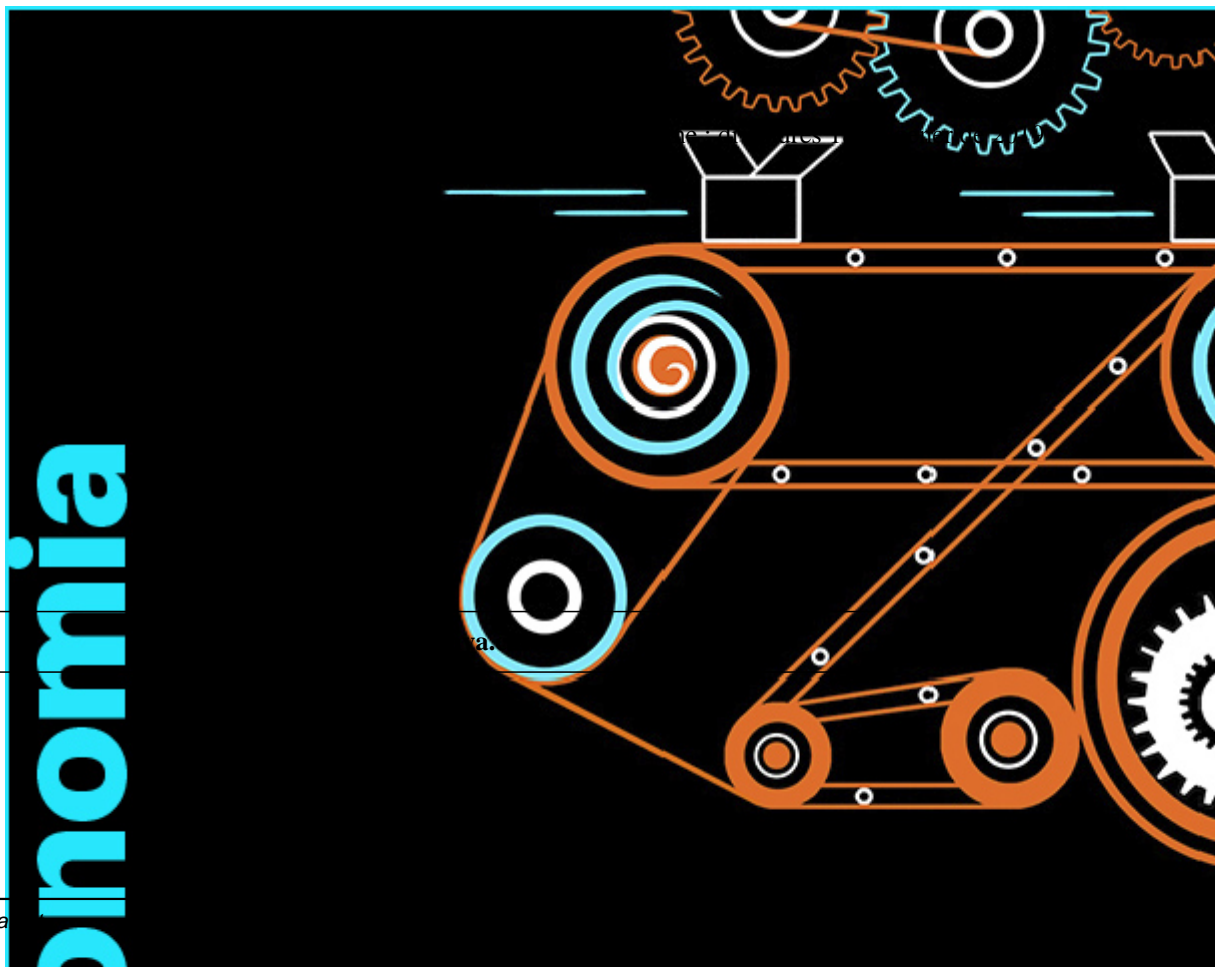

Extrait du CGTCatalunya.cat

<http://www.cgtcatalunya.cat/spip.php?article13036>

Sísif desbocat

- Actualitat - Articles opinió -

L'autor reflexiona sobre l'apropiació de la tecnologia per part del capitalisme i de la necessitat de recuperar-la des d'una perspectiva anticapitalista i subordinada a les necessitats humanes.

Des que fa uns 250 anys la Mule-Jenny va substituir la feina de milers de filadores, l'angoixa de les treballadores per les conseqüències de l'aplicació capitalista de la tecnologia no ha parat de créixer. En els darrers temps la més debatuda d'aquestes conseqüències, especialment a la superfície mediàtica, és la substitució de treballadores per robots, sovint exposada com una fatalitat dels temps moderns, l'enèsima versió del there is no alternative, que convertiria el futur laboral en una distòpia de la precarietat total, en comparació amb la qual, el moment actual podria arribar a semblar estable i, fins i tot, desitjable.

En relació a aquests temps moderns, fa 80 anys Chaplin ja distingia la lluna del dit i mostrava com les repercussions de la tecnologia en el capitalisme van molt més enllà de l'apocalipsi robòtica. Aquestes repercussions fa segles que acompanyen al sistema capitalista, ja que estan lligades a un dels seus elements fonamentals: l'explotació de l'ésser humà per l'ésser humà, que té com un dels seus pilars el sotmetiment d'una classe a una altra mitjançant la monopolització dels mitjans de producció.

Les primeres passes d'aquest monopoli van consistir en l'apropiació forçosa dels mitjans de producció per part de les classes dominants, desposseint-ne violentament les classes subalternes. Aquestes, en trobar-se mancades de molts dels elements necessaris per a la seva reproducció, es van veure obligades, com a resultat d'un procés secular de violència física, econòmica i institucional, a vendre la capacitat de treballar de molts dels seus membres. Va desenvolupar-se així la manufactura, la reunió de treballadores sota un comandament únic i extern a elles, que va suposar la progressiva desaparició del taller artesà i dels gremis. Aquesta situació va permetre la introducció de processos productius en els quals els treballs dels artesans s'anaven descomponent en les seves funcions més simples, les quals s'articulaven de forma sistèmica i calculada, amb l'objectiu d'esprémer cada treballadora de la forma més productiva. D'aquesta manera, al llarg de quasi dos segles, els productors, els actors directes del procés de producció, van anar perdent la participació global en aquest procés, així com el coneixement complet del producte que contribuïen a elaborar.

Amb la manufactura es va constituir l'obrer col·lectiu, una multitud coordinada d'ulls i braços, que elaborava una gran quantitat de productes de forma simultània amb una productivitat molt més alta que la dels antics artesans. Aquest increment de la productivitat en comptes de millorar la vida de les treballadores, les empobria, ja que la seva finalitat mai va ser la d'incrementar la riquesa col·lectiva, sinó la de seguir millorant la productivitat, per tornar a millorar-la, per tornar-la a millorar, etc. a benefici dels propietaris de les manufactures.

L'obrer col·lectiu constituïa una mena de màquina de carn i ossos i creava així les condicions adients per a la introducció de la tecnologia industrial en unes circumstàncies, ja des d'un inici, ben desfavorables a la classe treballadora. Aquest desenvolupament tècnic esdevingué fonamental per al procés d'explotació, ja que amb la manufactura el capitalista s'havia apropiat del control del procés productiu, però el pes d'aquest encara requeia de forma directa sobre les treballadores. A partir del naixement de la gran indústria, la maquinària pren el paper protagonista en la producció, i el treballador, com el Chaplin obrer, en resulta un mer apèndix. La màquina serà la que tingui el coneixement (si el podem anomenar així) del procés productiu i la que en marqui el ritme, a més, utilitzarà les treballadores com a simples peces vivents per al seu funcionament. El darrer pas s'esdevindrà amb la substitució d'aquestes parts vives pel seu equivalent inanimat, en els casos en què aquesta substitució resulti rendible al capitalista.

Aquest procés que nasqué i cresqué als segles XVIII i XIX, s'ha anat estenent i aprofundint els darrers 150 anys, concretant-se en diferents formes d'organització, taylorista, fordista o postfordista, afectant també els serveis, on s'ha produït un veritable garbuix de reordenacions productives i innovacions tecnològiques per incrementar

l'explotació laboral i la despossessió. El seu resultat ha estat una progressiva cosificació de les treballadores abocades a tasques cada cop més alienants i repetitives, aïllades d'una comprensió i participació global en el procés productiu. A l'altra cara de la moneda hi trobem la fetitxització dels productes del treball, de les màquines, del diner... i, darrerament amb molta força, de la tecnologia. Aquests fetitxes són considerats els protagonistes del món productiu, els portadors tant de la salvació com de la perdició, una mena de deïtats que interferiran en el nostre destí econòmic i amb les quals no som dignes ni de comparar-nos.

L'ús antihumanista de la tecnologia forma part, doncs, de l'essència del sistema capitalista, és per això que els intents de construcció d'un capitalisme amb rostre humà semblen condemnats al fracàs des d'un bon principi. El mateix podríem dir del capitalisme verd. En aquest article ens hem centrat en l'afectació antropològica de la tecnologia capitalista, però aquesta suposa també un perill ecològic de primer ordre. Només des d'una perspectiva anticapitalista és factible recuperar per a la vida la ciència i la tècnica, que el capital s'ha apropiat, però que no li pertanyen. Per fer-ho caldrà prendre el control democràtic i col·lectiu de la producció i reproducció social, obrint la possibilitat de construir un món més ric en plaers, en satisfacció de necessitats, en creixement personal, en desenvolupament col·lectiu, en possibilitats de relació, etc., on la tecnologia pugui tenir un paper important, però sempre subordinat a les necessitats humanes.

* Article de Xavier Garcia, del Seminari d'Economia Crítica Taifa, publicat a la Directa
<https://directa.cat/sisif-desbocat/>